Més de 70 personalitats de la cultura reivindiquen el doblatge de pel·lícules al català

written by Redacció Unilateral | 23 de novembre de 2016

Un total de 72 personalitats de la cultura van reivindicar aquest dimarts a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona el doblatge de pel·lícules al català, en el marc d'un manifest subscrit pels escriptors Jaume Cabré i Maria Barbal, el músic Jordi Savall, el filòsof Xavier Antich i l'actriu Sílvia Bel, entre d'altres.

A continuació podeu llegir-ne el manifest que s'hi va presentar i al qual podeu adherir-vos-hi.

manifest

Arran del debat sobre la fortalesa i les eines de difusió de la llengua catalana i, més concretament, sobre el paper que ha desenvolupat en aquest sentit el doblatge en català, els sotasignats del present manifest

EXPOSEM QUE:

L'any 1983, amb l'inici de les emissions de TV3, la llengua catalana guanyava presència pública de manera substancial i assolia un dels avenços més importants de la seva història recent. Amb aquesta fita s'intentava posar fi a la voluntat del franquisme de trencar la corretja de transmissió entre la llengua i els mitjans de comunicació, amb la conseqüent desconnexió amb la ciutadania i la posterior caiguda en desús que això hauria suposat.

Amb l'arribada de la televisió en català ho va fer també el

doblatge en aquesta llengua, prohibit durant la dictadura. Es va reprendre així una història iniciada l'any 1933 amb el doblatge de la pel·lícula "Draps i ferro vell". Algunes anècdotes recorden que l'arribada del català a la televisió durant els anys vuitanta va ser rebuda inicialment amb relativa estranyesa per part de la població, que per primer cop sentia la forma normativa d'algunes paraules que avui es troben plenament incorporades al vocabulari corrent. Així, tant la producció pròpia com, molt especialment, el doblatge, van tenir una important funció pedagògica –tant pel que fa a la fonètica com a la normativa en general- que cal tenir present quan actualment es pretén abordar aquesta qüestió. El primer que reivindiquem els sotasignats és que avui, en un context més global que el de fa 30 anys, la funció pedagògica dels mitjans de comunicació i del doblatge, en la part que li correspon, té més sentit que mai. Demanem, doncs, serietat, rigor i cura quan es tractin temes que afecten una qüestió tan sensible com la de la llengua.

Així mateix, hem observat amb preocupació el fet que el doblatge, una de les eines que han impulsat de manera clara la difusió oral del català, hagi estat qüestionat sobre la base d'una controvèrsia fictícia i extemporània que consisteix a fer creure que la ciutadania ha d'escollir col·lectivament entre doblatge o subtitulació de manera excloent i exclusiva, talment com si les llengües fortes del nostre entorn haguessin pres una decisió semblant i oferissin els seus productes només en una de les dues versions. Afirmem que, en ple segle XXI i amb la tecnologia actual, el debat sobre si escollim només doblatge o només subtitulació és fal·laç, ja que totes les plataformes de consum ofereixen la possibilitat de seleccionar entre múltiples versions, doblades i subtitulades, i en diverses llengües. A partir d'aquí, l'espectador escull individualment i lliurement la versió que prefereix en cada moment.

Per això, volem puntualitzar que algunes declaracions fetes en

relació amb aquesta qüestió no tracten realment sobre una hipotètica disjuntiva entre doblatge o subtitulació, sinó únicament sobre doblatge en català sí o no. Plantejar-ho com una disjuntiva entre doblatge o subtitulació és un subterfugi. L'única cosa que realment es posa en qüestió és la continuïtat del català al mercat del doblatge i, en tot cas, si s'hi renuncia i es deixa tot aquest mercat al castellà. Aquesta és l'única decisió que depèn exclusivament de Catalunya: en cap cas s'evitarà –ni s'ha de procurar– que les productores de cinema doblin els seus productes al castellà, al francès quebequès, al portuguès brasiler o a l'hongarès, tal com passa avui en dia. El que sí que cal procurar des de les institucions catalanes és que el català es trobi, com a mínim, en un pla d'igualtat amb aquestes llengües, i sigui capaç d'oferir la mateixa varietat de productes. No podem acceptar, doncs, que, basant-se en aquesta disjuntiva fal·laç, es prenguin decisions que situïn la llengua en inferioritat de condicions respecte a d'altres que gaudeixen de molt més bona salut i necessiten moltes menys eines de difusió que la catalana. No es pot pretendre que el català faci uns sacrificis que altres llengües, amb una situació molt més favorable, ni tan sols es plantegen.

Així mateix, cal recordar que el fet que l'evolució tecnològica permeti a l'espectador escollir la versió que prefereixi en cada moment, fa possible que ara el mercat reflecteixi d'una manera molt més nítida quins són els graus de preferència dels espectadors catalans en el seu conjunt. Així, diversos estudis demostren que la versió doblada és l'escollida majoritàriament pels catalans. Deixar d'impulsar el doblatge en català, doncs, suposaria retirar la llengua de l'àmbit de consum majoritari, i iniciar un procés de "desnormalització" inaudit en un àmbit massiu, que arribaria just en un moment en què des d'instàncies de l'Estat s'ataca un dels altres grans pilars de la llengua com és l'escola. Limitar i fomentar la presència del català únicament a l'àmbit de la subtitulació (que algun estudi situa al voltant del 6%

del consum a cinemes), suposa capitular completament en l'aspiració de convertir-la en una llengua d'ús normal.

Més enllà del fet que no és de sentit comú voler afeblir el català en l'àmbit de consum majoritari, cal recordar també que la versió doblada és l'única a la qual poden accedir molts ciutadans per raons diverses –dificultats de visió, velocitat de lectura o ceguesa, per exemple– de manera que, sense doblatge, aquests espectadors quedarien totalment exclosos de la possibilitat de consumir cinema en català.

Així mateix, reivindiquem molt especialment la contribució del doblatge a fer més atractiva la llengua quan s'han produït casos d'èxit d'algunes sèries emeses per TV3 –en són exemples "Bola de Drac" o "Els Joves"–, la qual cosa ha provocat que gent amb llengües inicials diverses s'identifiquin amb la llengua catalana i encara avui decideixin consumir aquests continguts en català cada vegada que en tenen l'opció. És també a causa d'aquests èxits de TV3 que les sales de cinema decideixen programar majoritàriament la versió catalana d'aquests continguts quan en tenen l'opció. Quan es produeix aquest cercle virtuós, la llengua avança. Aquests exemples demostren que, oferint productes de qualitat i amb un bon doblatge a través dels mitjans públics, es pot ajudar a corregir el desequilibri que pateix la llengua catalana al cinema. Juntament amb l'impuls indispensable de la televisió pública, la Llei del Cinema aprovada l'any 2010 suposava començar a posar fil a l'agulla per acabar de realment amb la discriminació històrica del català en aquest sector.

A més a més, afeblir, reduir o subordinar el doblatge en català a la televisió pública no només condemnaria la presència, encara insuficient però significativa, de versions catalanes al cinema –que, amb el pas del temps i sense el suport incondicional de la televisió, acabarien resultant estranyes per a l'espectador–, sinó que també dinamitaria el potencial comercial de TV3 davant la competència de la resta de televisions que emeten a Catalunya.

La funció desenvolupada per TV3 en aquest sentit, doncs, és imprescindible i ha de continuar exercint-se sense fissures, buscant nous èxits que generin successives onades d'empatia vers la llengua.

Per últim, els sotasignats demanem que, quan es posin a debat qüestions que afecten la presència pública del català, s'eviti fer anàlisis comparatives simplistes en relació amb el que passa en països amb realitats lingüístiques que no tenen res a veure amb la catalana. La implantació i la fortalesa de llengües com, per exemple, el suec o el finès, suposen una realitat ben diferent de la del català. D'entrada, per exemple, en el cas de Finlàndia -país sovint comparat amb Catalunya-, cal dir que el finès és la primera llengua del 94% de la població. Prepondera tant, que fins i tot una quarta part dels finlandesos declaren no tenir coneixements de cap altra llengua (dades del Baròmetre de la Comissió Europea del 2012). En el cas del català, en canvi, gairebé el 100% dels seus parlants dominen una altra llengua.

Addicionalment, en molts dels països amb què es compara Catalunya no es dóna el fet que la població tingui al seu abast productes cinematogràfics doblats en una segona llengua que domini plenament, com passa aquí. Tot i aquestes enormes diferències, en algun d'aquests països, com ara Suècia, s'han pres mesures importants per tal de protegir la llengua pròpia de la pressió exercida per altres llengües potents del seu àmbit d'influència. La simple equiparació amb aquests països com a argument per justificar cap política que redueixi la presència del català en qualsevol àmbit es fa, doncs, des de la manca de rigor.

Per tot el que acabem d'exposar, RECLAMEM:

- Que, en consonància amb l'ambiciosa voluntat de crear estructures i polítiques d'estat –i, per tant, en un escenari teòricament contrari al de fer cap pas enrere–, es prenguin mesures definitives per impulsar i situar el

català al nivell de la resta de llengües fortes del seu entorn en el sector dels continguts audiovisuals, tant pel que fa a l'àmbit del doblatge com també al de la subtitulació i al de la producció pròpia.

- Que, recuperant el camí iniciat per la Llei del Cinema, s'explorin les possibilitats que actualment ja ofereix la via legislativa per acabar definitivament amb el desequilibri excepcional que pateix el català en l'àmbit cinematogràfic.
- Que no s'afebleixi de cap manera la presència i la competitivitat del doblatge en català ni als mitjans de comunicació públics ni en cap altre àmbit d'exhibició. Que això no perjudiqui, per tant, el potencial comercial de TV3 ni, estretament lligat a aquest potencial, el compromís dels exhibidors que ofereixen pel·lícules en versió catalana.
- Que els poders públics prenguin consciència de les responsabilitats que tenen en relació amb la llengua i en siguin dignes; que assumeixin que no els correspon fer passos enrere en cap dels espais en què el català ha guanyat presència d'ençà del final del franquisme; que, en conseqüència, aturin qualsevol gest de menyspreu envers el doblatge o qualsevol altre àmbit de consum en la pròpia llengua; que prenguin consciència que el doblatge ha estat i ha de continuar sent una eina important per a la difusió oral del català i un focus d'atracció de nous parlants; i que, per tant, centrin els seus esforços a garantir-ne la màxima qualitat, el prestigi i la competitivitat en el si del seu àmbit.

Barcelona, 22 de novembre de 2016